

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:
VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmecei Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet.,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Állami és társadalmi teendők.

Ministerünk elnöklete alatt tartott testnevelési tanácskozáson a legfontosabb felszólalások több oldalról megvilágították a mi ügyünket érdeklő állami és társadalmi feladatokat. Ez alkalommal szeretnők tisztázni e kérdést, főleg a legközelebbi teendőket illetőleg. Mert azt általában el kell előre is ismernünk, hogy az államnak tekintélye, hatalma az üdvös intézménynek létesítésénél korlátlanul működhetik, de csak ott és akkor, ahol és a mikor a kötelességszerű munkáját nem mulasztja el.

A testgyakorlati oktatás nálunk még nem oly tökéletes, hogy azt mondhatnók, hogy az állam már csak az ellenőrzés útján is eleget tesz kötelességének. Első állami feladat tehát, hogy az iskolákban a testgyakorlatok helye, módja kifogástalan legyen. Ugyde ki mondhatja ezt ilyennek.

A tornatanítási új utasítása sok oly üdvös eszmét tartalmaznak, minek megvalósítására sok munka és sok áldozat szükséges. Ne beszéljünk sem uszodáról, sem korcsolyapályáról, sem lövészetről, de kérdezzük, hány iskolának van még ma is kifogástalan tornaterme, és hányak van játéktere? — Aztán a kötelező játékdélutánok hány iskolában tartatnak meg?

De mondjuk, hogy ezek lassanként mind valóra válnak, ugyde ki merne arról jótállni, hogy a tanítás az újabb szellemben történik,

hogy a tornatanárságnak általában lelkes munkája egészen kifogástalan. Nagyon jól tudjuk, hogy míg minden tárgy tanárát ellenőrzik kollégái, addig a tornatanár egyedül levén az iskolában, még tanártársi ellenőrzésben sem részesül. Az állami tanügyi feladatok elseje a tanárképzés. Nagyon jól tudjuk, hogy e tekintetben is sok a kívánni való. Míg ugyanis minden oktatási képesítés, ha nem is állami, de legalább tanítással foglalkozó intézmények körébe tartozik, addig a tornatanárokat egy egyesület neveli az országnak.

Most már ugyan azt reméljük, hogy az országos közoktatásügyi tanácsba kinevezendő tornatanárok a legilletékesebb helyen megkezdik az akciózt állami tornatanárképző létesítése ügyében.

Azt is bizton remélhetjük, hogy az új tanácstagokat a minister ki fogja küldeni az egyes iskolákba a tanítás, felszerelés tanulmányozására. Így, ha nem is minden tervünk, de a legfontosabb a teljesebb stádiumában van. Nagyon sokat lenditene az ügyek mai helyzetén, ha a közoktatási tanácsba kinevezendő tornaoktatási előadó egyszersmind a tornatanítás felügyelőjévé tétetvén, berendeltetnék a ministeriumba. Az állami tornatanítások statusában van elég erre alkalmas erő s így a költség sem lenne sok az állás kreálásával.

A társadalom feladatai között is, melyek a nemzeti testi erősödésre vonatkoznak, első helyen azt a kötelességet kell felemlitenünk, mely min-

denkit terhel az ifjuság erősödését illetőleg. Itt a magyar társadalom elég érdeklődést és jóindulatot mutat, mit az ifjusági versenyben tapasztalhatunk. Az ifjusági versenyeknek lehet tulajdonítani, hogy a nagy közönség megszerette az iskolai tornázást és ügye iránt érdeklődik is.

Wlassics Gyula mondotta a testnevelési tanácskozáson, hogy elég a szép haladás bemutatására hivatkozni a családok régi felfogására, mikor a szülő nem engedte nagyot ugrani gyermekét, nehogy baja legyen, ma meg mily örömmel küldi mindenki fiát a versenyekre. A családoknak ezen érdeklődését fel kell használni nagyobb dologra is. Meg kellene alakítani az országos bizottságot, mely az ifjusági versenyek ügyét mindenkor támogatná. De olyan egyesületet ne csináljunk, melyeknek az iskolai tanításhoz köze volna, mert ez állami feladat.

A felnőttek testgyakorlatait a magyar társadalom épen napjainkban valóban méltányolni kezdi, mit főleg azon jeles sportifjaknak köszönhetjük, kik szorgalmas munkájukkal külföldön oly szép győzelmeket szereztek. Mert most kezdi a nagy közönség szeretni a sportot, mikor nemzeti büszkeségére válnak ifjaink.

L. M.

A budapesti nagy regatta.

A Magyar Evezős Egyletek Országos szövetsége június 14-én, vasárnap d. u. tartotta XI. nyilvános evezős versenyét. Az evezős körök lázas izgatottságban várták a nagy nap eljövetelét, a mely mindenkor egyik legkimagaslóbb sporteseményünk. Bécsből egyedül a Wiener Ruderverein Normannen jött le felvenni a küzdelmet a mieinkkel, de ez alkalommal siker nélkül. Szombat este még az összes egyletek végezték a rendes munkát, vasárnap délelőtt csak a Normannok-at és a Nemzetit láttuk vizen. A Normannok munkája tetszetős volt s igen sokan akadtak, kik tippeltek is győzelmükre. Annál rosszabbul állott a Nemzeti. Előtte való este hármasuk, Toldy letört és hirtelen pótevezőst kellett a csapatba beugratni. Találgatások s lázas várakozás közben telt el az egész nap, míg csak el nem érkezett a verseny ideje. A neptum és a Nemzeti ujonnan épült hatalmas csolnakdája gyönyörű lobogódiszt öltött s mindkét egylet erkélye szorongásig megtelt tagokkal és vendégeikkel. A cél és a nézőközönség helye a kávéház alatt volt. Ez idén a rendezőség jobban gondoskodott a közönség kényelméről, a mit az szokatlan nagy számban való megjelenéssel hálált meg. Mire a regatta kezdetét vette, az egész part megtelt diszes közönséggel, melyek sorában a fővárosi társaság tagjait csaknem teljes számban ott láttuk. A nagy elitbálok szépséges hölgyközönsége

mind ott volt, szorított és lelkesedett kedvenc klubjának és kedvenc evezőseinek.

Az idő is kedvezett evezőseinknek, egy levél se rezdült, a nap meg bőven ontotta fényes sugarait. Eleinte az öreg Dunán is igen mozgalmas volt az élet. Egyre-másra jöttek a csolnakok, telve az érdeklődőkkel majd a molnárok, halászok, matróczok csolnakraja vonult el. Ezek előtt szinte népszerű és kedvelt nap a regatta napja, mert ilyenkor dől el: ki az ügyesebb és ki fog mulatni az este. Lassan-lassan azután mindenki megtalálta a maga helyét s mire a kezdetet jelző harang megszólalt, egész tiszta volt a Duna tükre. Mindenütt csend, csak az egyes egyletbeliek vitatkoznak még. De ezek is elnémulnak s mikor a startot jelző zászló felrepül az árbóczra, minden szem egy irányba tekint. Mészsziről apró fekete pontok mozognak. És zugás hallatszik. Majd tisztán kivehetők már a hangok: a kormányos dirigálja csapatát. Az egyik csapat legénysége hirtelen gyorsítani kezdi tempóját, elsiklik a másodiktól és a publikum lelkes lármája között halad át a célon. A nézők sorában álló klubtagok rohannak a kikötni készülő hajó felé, hogy üdvözöljék győztes bajtársaikat. De a harang újból megszólal. Most már elfeledik az előbbieket; az érdeklődés a következő számra irányul. És így megy ez végig. Utolsó szám a nyolczas. Két rivális egylet vetélkedése. A Pannonia és Duna állanak egymással szemközt. A Pannonia legjobb embereit ültette hajóba, a Duna meg egészen pihent csapattal állt ki a starthoz, hogy végre egyszer revanchot vegyen eddigi legyőzőjén. És a verseny nagyon nyílt volt, a mi magukon, az egyletbeliek izgatott hangulatából is felismerhető volt. Főleg a Duna tagjai nagyon biztak csapatjukban, melyet Barry trénirozott. És épen a siker kedvéért nem is indultak egyik számban sem. És bizony nem sok kellett ahhoz, hogy a verseny végén a Duna lobogóját huzzák fel az árbóczra. A start után a Pannonia ugrik el és vezet egy félhosszal. Később a Duna eléri s a hajók egy vonalban haladnak a Nemzet házáig. Itt mindkét csapat spurtozni kezd s erős küzdelem fejlődik ki közöttük. De végre a Pannonia lassan előretör s a végén biztosan nyer egy hajóhosszal.

A többi versenyek közül érdekes volt a juniorok négyeseinek versenye, melyből a Nemzeti csapata került ki egy méterrel győztesen. Óvás is volt, disqualifikálás is, egyszóval mozgalmasság szempontjából nem hagyott semmi kívánni valót hátra a regatta. A versenyek lefolyása és rendezése szintén dicséretet érdemel, csupán a hosszadalmasság ellen tehető alapos kifogás. Csupán a program tervezője nem ismeri a nyomdai technikát, mert az regényalakban volt nyomva, áttekinthetőség teljes hiányával. Az egyletek munkássága és viselkedése is dicséretet érdemel, csak a Normannok viselkedtek sportszerűtlenül, mi főleg abban mutatkozott, hogy a mint elmaradtak, rögtön megálltak s egyszerűen visszafordultak az indulás helyére. Ez pedig mindentől eltekintve, a rendező szövetséggel és a publikummal való

nemtörődömségre mutat. Nem volt továbbá sportszerű az sem, bár a szabályok szerint ez meg van engedve, hogy az óvás utáni új versenyt nem az eredeti starttól, hanem az ütközés helyétől ismételtették.

A versenyek részletes eredménye a következő:

I. Kísérleti verseny. (Négyvezős verseny kormányossal. Palánkos hajók. Juriórok részére.)

1. Pannonia (Jordán Dezső, Dombó Károly, Mérey Dezső, Senger Ervin vezérevezős, Koch L. korm.).

2. Duna (Fröhlich Pál, Szollás Lipót, Békés Oszkár, Kepes Elek vezérevezős, Fehér Hugó korm.).

3. Sirály (Lukács Bernát, dr. Kann Zsigmond, Sajó Richárd, Rác Jenő dr. vezérevezős, Oppler Emil kormányos).

Elejétől végig vezet a Pannonia és a végén könnyen nyer, Rossz harmadik.

II. Egyes verseny (juniorok számára).

1. Neptun (Oláh Gábor dr.)

2. Nemzeti (Killer Ernő), azután Pannonia, Sirály, Duna. A Nemzeti házában Oláh előtör és biztosan nyer másfél hosszal.

III. Tiszai regatta szövetség díja (Négyvezős verseny, kormányossal. Időleges vándordíj.)

1. Pannonia (Wampetics K., Kauser A., Bauet R., Gillemot F. vezérevezős, Koch L. korm.).

Normann feladta.

A Pannonia start után előtör és ezer méternél 3 hosszal vezet, mire a Normannok megállnak.

IV. Bajnoki egyes verseny.

1. Pannonia (Mannó Miltiades), Mannó a pályát egyedül erőlködés nélkül evez meg 7:36 alatt.

V. Állami díj (négyvezős, kormányossal, juniorok számára).

1. Nemzeti (Szohner Lajos dr., Hachel Emil, Le viczky Károly, Deschán Achiljes v. evezős, Szurmák Rezső korm.).

2. Pannonia (Schédy Rezső, Strausz Gyula, Tüske Jenő, Kirchnopf Ferencz dr. vezérevezős, Koch L. kormányos).

Normann feladta.

Pannonia és Nemzeti haladnak egymás mellett Neptunnál Pannonia visszaesik és küzdelem után a Nemzeti nyer 1/4 hosszal.

VI. Egyes verseny. (Oly evezősök részére, kik a bajnoki versenyben nincsenek nevezve.)

1. Neptun (Oláh Gábor dr.).

2. Nemzeti (Killer)

3. Pannonia (Práfl Ödön). Utánuk 4. Duna (Schey Hugó) és 5. Sirály (Nógrády Zsolt).

Oláh és Killer vezetnek. A nemzetinél Killer másfél hosszal vezet; itt Oláh kivág egy spurtot s küzdelem után 1 méterrel nyeri a versenyt.

VII. Négyvezős verseny (I osztályu).

1. Pannonia a III. versenyben szerepelt úsapatial.

2. Normann a versenyt feladta.

Épen olyan lefolyásu verseny, mint a III. számu.

VIII. Négyvezős verseny (II. oszt.).

1. Sirály (Oppler P. dr., Pichler E. dr., Komlós A., Iványi E., Oppler E.).

2. Normann.

Pannoniát disqualifikálták.

Start után 1000 méterre a Pannonia keresztezi a Sirályt; a lapátok érintkeznek. A sirály kiesik a versenyből. A Pannonia folytatja a versenyt, de a Normannok vizét elveszi s győz könnyen hat hosszal. A Sirály óvást emel, a mihez a Normannok is hozzájárulnak. A pályabírószág rövid tanácskozás után helyt adott az óvásnak s új versenyt rendelt 1000 métertől a czélig a Sirály és Normannok között. A Sirály igen szépen huzva, könnyen győz a híres bécsi csapat felett mely most kivételesen át is megy a célvonalon.

IX. Nyolcvezős verseny kormányossal.

1. Pannonia (Ranzenberger János, Jakabfalvy Ferencz, Tüske Jenő, Kirchnopf Ferencz dr., Wampetics Károly, Kauser Árpád, Bauer Rezső, Gillemot Ferencz vezérevezős, Koch L. korm.).

2. Duna (Fröhlich Pál, Szollás Lipót, Békés Oszkár, Kepes Elek, László Mihály, Somogyi Aladár dr., Vizváry Ottó, Huszár Ernő vezérevezős, Fejér Hugó korm.).

A starttól 1000 méterig a Pannonia vezet, itt a Duna beéri s együtt haladnak a Nemzeti házig, ott küzdelem fejlődik, ki a melyből a Pannonia kerül ki egy hosszal győztesen.

Nemz. Sport.

A testgyakorlatok ügye a jászóvári prémontrei kanonokrend nagyváradai főgymnasiumában.

Minden évben örömmel vesszük e jó hírű intézet értesítőjét a kezünkbe, mert a szokásos értéktelen tornatananyag bementése helyett mindenre kiterjedő érdekes jelentést kapunk az iskola évi munkájáról.

Méltán dicséret illeti e lelkiismeretes gondért Novotny S. Alfonz igazgatót. (kitől az értesítő a „Művészet és művészi nevelés czímen egy nagyon tartalmas értekezést közöl) és Rátkay József tornatanárt, ki, bár 26 éve erősíti ez iskola ifjuságát, ma is a leglelkesebb tornatanáraink egyike.

Felhívjuk olvasóink figyelmét az értesítőnek itt közölt tartalmas jelentésére.

Intézetünk a saját hatáskörében minden eszközt felhasználta arra nézve, hogy az atyai gondjainkra bízott ifjuság — a tudományos ismeretek megszerzése mellett a testi egészség ápolását és fejlesztését, sőt annak lehető legmagasabb fokra emelését elsőrendű kötelességének ismerje. — Jól tudjuk ugyanis, hogy a nagy, modern nemzetek újabb időben mily aggódó gondoskodással törekednek ama nemes cél felé, hogy az ifjuságot, a haza leendő támaszait — a sportok különféle nemeibe

bevezetve, az életnek amugy is sorvasztó, a testi szervezetet idő előtt aláásó kenyérkereső pályáira minél alkalmasabbakká, aczélezottabbakká tegyék, biztos tudatában lévén azon klasszikus mondás igazságának, hogy ép testben lakik az ép lélek.

E magasztos czélnak, ha nem is az elérése, de legalább a megközelítése lebeghetett a fenkölt lelkületű vall. és közokt. miniszter úr ő nagyméltóságának szemei előtt is, midőn az ifuság testi fejlődését czélzó 29.954—1900. sz. a. kelt magas rendelete értelmében a középiskolai tanulókat a játékdélutánok megtartására kötelezte. A lefolyt iskolai évben e játékdélutánokat a következő négy csoportra osztva tartottuk meg. Az I. A) és B) osztály tanulói minden hétfőn, a II. A) és B) s a III. A) osztály kedden, a III. B) és a IV. osztály szerdán és V—VIII. osztály minden csütörtökön d. u. 1—3. gyakorolta magát a testi fejlettségüknek megfelelő játékokban. Az első csoportra Kende János, a másodikra Beke Boldizsár, a harmadikra Mártoncsik A. Lajos tanárok ügyeltek fel, míg a IV. csoport vezetését Rátkay József tornaművezető vállalta magára, a kiknek tiszteletdíját a jászói prépost készségesen utalványozta. A játékorákat ősszel október 31-ig, tavasszal április 1-től az iskolai év végeig tartottuk meg. Vezérfonalul Ottó József dr., Ifjusági játékok c. könyvét használtuk. A tornaórák a legtöbb esetben a 25 m. hosszú, 15 méter széles és m. magas tornateremben folytak le. Ifjuságunk a téli hónapokban a városligeti tavon és a sporttéren korcsolyázott, míg az evezésben az előbbi helyen gyakorolta magát. A testet edző, felüdítő fürdésre pedig a városunkban keresztülfolyó Kőrös vizét használtuk fel.

A tornaórák az egész év folyamán a tornateremben tartattak. Minthogy a terem nagysága, egy statisztikai adat szerint, a tanintézeti-termek közt a második helyet foglalja el, e teremben végezték az egyes osztályok nemcsak a versenygyaloglást és versenyfutást, de még a „Kifutó“ nevű játékot is. A tornatermet egy nagy kemence fűt. A három oldalról szabad fallal tizenhárom nagy ablakkal bíró terem, 18—20 R. hidegben, nem fűthető ugyan a javasolt hőfokig. Ámde: korcsolyázás közben sem érez az ifjuság 12—14 R. meleget; fülét, arcját marja a hideg; még díjat is fizet, s mégis élvezettel korcsolyázik. Ily: ritkán bekövetkező hideg időre, alkalmas tornagyakorlatok voltak beosztva. Az a kifogás tehát hogy: veszélyesen hideg a tornaterem, csak dologkerülő, gyáva, kötekedő — igazán mondva — csámpás tanuló szájából ered. Ha a fázást egyetlen tanuló panszolja, az visszatérhet a meleg tanterembe. Ha a hideg kiválóan nagy: akkor a rendes tanteremben marad az osztály minden növendék, és hallgatnak elméleti előadást, a leugrásnál szükséges térdhajlítás a futás mértékéről stb. Az elmúlt iskolai évben a labdarugás utáni vágyat, a labdaöklözés csendesítette le. Az ifjuság 1—2 filléres közadakozással, vásárolt egy nagy (30 cm. átmérőjű) külső borítékkal is ellátott széllabdát. Az egyes osztályok ezt, nem rugták, de ökölcspással a levegőben

tartani igyekeztek. Legtöbb eredményt ért el az V. osztály. Kilenczvenhétszer dobták fel a labdát, a rélkül, hogy az bárkinek a kezében vagy a földön, megpihent volna. Igen kedves játéka volt az ifjuságnak, úgy az üres mint 3—5 kilo súlyu, tömött labdával, a Burháboru és Lajhár vadászat mindaddig, míg az V. és VII. osztályok három tagja, veleszületett kimélettenséget nem vegyített a játékba, s ez a gyengébbekre nézve kellemetlenné nem tette a játékot. A tanórákat zavarták, a részben vagy időlegesen felmentett tanulók. Egyesek következetesen zavarták az összműködést, oly gyakorlatoknál, a melyeket még a hülye is képes betanulni. A hármias osztályzat ily zavarás eredménye; az elégtelen osztályzat pedig az egész éven megújuló kötekedés, zavaróan ható viselkedés jutalma.

Az évzáró tornaversenyt június 6-án a főgimnázium tornatermében tartottuk meg, melyen az intézet igazgatóján, s nagy számban megjelent tanárain kívül, báró Karg János cs. és kir., Nagy Győző m. kir. ezredesek, Kurovsky táblabíró, Rutter postatanácsos; Révész, kórházi főorvos, a szülők, vendégek nagy száma mellett 218 növendék mutatta be képességét, jóindulatát. Meglepően egyöntetű, szabatos és szép volt, az I. és II-ik A) B) osztályok 8 ütemre beosztott, dobpergésre végzett, szabadgyakorlata: $7 \times 8 = 56$ mozdulattal. A III. A) és B) osztály, szintén dobpergés mellett mutatott be, $7 \times 8 = 56$ mozdulással vasbot-gyakorlatot; nyolczas és ismét egyes sorokkal, átváltozó ellenvonulást, katonai gyakorlatokat. E két osztály e téren, egész éven versenyezett. Az A) osztály a kivitelben volt mutatósabb; a B) osztály pedig: a sorakozás és munkavégzés közben, csendesebb, s így biztosabb. A IV—VII-ik osztály 40 tagja szintén $7 \times 8 = 56$ mozdulással, dobpergésre, szép egyöntetűséggel végzett buzogány gyakorlatot; ugyanezen időben, az V—VI—VII. osztályok jeles és jó osztályzatot nyert tagjai, hét tagból álló sorokban, mutatnak be rúdgyakorlatot, folytonos habozás közt, melyből az idők jele gyanánt, nem a sorok nem tudása, de 1—2 tag rosszindulata sugárzott ki.

A mászó pózna versenyen, a versenyidő rövidsége miatt, csupán hat versenyző vett részt. Azonban egyik sem érte el, az eddig felmutatott leggyorsabb mászást. (Waldmann, Szeeerényi: 5 M = 3 mp.)

A távol- és magas ugrás, a kiszabott rövid idő miatt maradt le. Ez év folyamán szabad földről; puha talajról elugrással, 4 méter távolságot ugrottak: Pally András, Gózsa Lajos, Sztók Árpád, Száhlender Jenő, Raffay Ágoston, VI—VIII. oszt. tanulók. A magas ugrásnál 1.40 magasságot ért el, Száhlender Jenő VI. oszt. tan. Távol rudugrásnál, 6.05 méter távolságot ugrott: Csányi István V. oszt., 6 méter távolságot Sebestyén és Bige VI oszt. tanulók. Távol-magas ugrásnál, mely a levegőben repülés és a leugrás alkalmával szükséges testtartás miatt czélszerű, ruganyos deszka igénybevétele mellett, a IV osztályból Beöthy, Feiler, Zóbel, Handlóz, Csepy, Branyiczky, Kádár, Siklován; az V-ik osztályból:

Keresztes, Csányi, Berényi, Fontos; a VI-ik osztályból: Szoták, Bige, Sebestyén; VII—VIII. osztályból: Telegdy, Fluck, Schweiger, Gózsa, Rótschild, Szántó, Zimányi, Gescháder tanulók közelítették meg a legjobb eredményt: 3 M. távolságot 1.60 M. magssággal egyesítve, Pallay Endre VIII-ik, Száhlender Jenő VI. oszt. tanulók ugrották át. A magas-rudugrást, mint czéltalan és veszélyes látványosságot, az idén töröltük. A kötélugrás, a szemmérték fejlesztése, a gyors áttekintés és gyors-cselekvés miatt, évek óta legkedvesebb eszköze az ifjuság nagy tömegének. E gyakorlat, minden igénybe fajához 30—30 tagot ad minden osztály; mégis, legkiválóbb, („legkötélrevalóbb“) volt ez évben, a IV-ik és VI-ik osztály.

A nyújtó-tornázást, a test emelésével; a lengések és lendülések teljes kizárásával végeztük. E tornaszeren legszebb testtartással és leglassabban eszközölte, a test átemelést; Révész László III. A) o. tanuló; erősebb tornázók voltak: Kádár, Siklován, Fekete IV-ik; Csányi, Német V-ik; Kirvay, Fekete VI. o. tanulók. Fekete IV-ik és Kirvay VI. o. tanulók, csendes mozdulással, nyújtón kézenállásba emelkedtek. Kirvay „mérleg“-jei méltó tap-sokat arattak.

Kötélhuzásra már az év folyamán, erőmérés után csoportosítottuk a tanulókat. Minthogy azonban, az évváró versenyről, kizártuk még a legerősebb növendé-keket is, — ha viseletük, az év folyamán kitogás alá esett — az évváró verseny elé, érdeklődéssel mentek a kötélhuzók. Paralleli osztályok együtt; a IV—VIII. osztályok: kihívással. Az V-ik osztály 10 tagja elhuzta a VI-ik osztály 10 tagját az év folyamán. Viszont az V-ik osztály tiz legerősebb versenyzőjét legyőzte a IV-ik osztály tiz legjobb tagja.

A korlát: évtizedek óta, a gör. kath. finövelde legkedvesebb tornaszere. Három korlát áll az ifjuság rendelkezésére az intézet udvarán, melyre akkor ugrik minden ifjú, a mikor ideje és kedve van. Ezért szolgál-tatja ez intézet, évtizedek óta, a legerősebb diákokat, a legkiválóbb korlátornászokat. Ez a haladás átragadt a Szt. József-intézeti és a városban lakó ifjuságra is. A tornateremben: három szilárd nyújtó és egy lengő nyújtó; három korlát, különböző magasság és széles-ségben áll az ifjuság rendelkezésére. Mindegyikhez, erő-mérés alapján bocsátottuk a tanulókat; mindegyiken csak oly gyakorlat bemutatására jogosult, melyhez ereje van. Erőt meghaladó vakmerősködés, az osztályzat romlását vonja maga után. Kiválóan szorgalmas és minden tekintetben szófogadó, korlátornászokká váltak; erejük és korukhoz képest, szabatosan szép gyakorlatot mutattak be, a II. A) osztályból Tóth G. és Ármás: a II. B) osztályból Fischer, Reke, Kása, Varga, Márkus; a III. A)-ból Danilas, Papp J., Bodor, Zádor, Révész, Sonnenfeld; a III. B)-ból Lammel, Raczempek, Nyegrán, Wallner, Szabó, Szálka; a IV.-ből Fekete, Chrisztian, Pintye, Kádár, Babocsai, Bolkis, Siklován; a VI. osztályból Kirvay, Fekete, Kaczér, Bakator, Molnár és a

VII. osztályból Zimányi, Szeverényi, Szántó. Ezenkívül a jelentkezők oly száma, hogy a korlátornázás, még mindig tartott, mindig meglepő volt, a mikor a kiszabott időhöz képest, már az apró tanulók játékára került a sor.

A játékdélutánok beszámítása nélkül is, szükséges a testileg gyengébb, egyénileg félénkebb, tanulók fog-lalkztatása. Kis távolság gyors befutása, a kitartó futáshoz nem irányadó; nagy távolság befutása nem tornázási czél. E helyett 10—10 ellenfélből álló csapatok rendez-nek staféta versenyt. Egy diákra 20 méter távolság jutott. Ügyességet a küldemény átadása és átvétele igényel. Így történt, hogy pl. a gyorsabb futó III. A) osztály két tagja, a küldemény átadásánál, a küldött buzogányt, földre ejtette. Ezzel a III. B) osztály nemcsak előnyt, de egy futárral több fölényt nyert. Győzött! Minden osztály előtt, egyenlően kedves, érdekes, szinte ismételni kívánt, mulattató tornagyakorlat. Nagy távolsággal: gyönyör.

A kápástámfa, ló és bak, idő rövidség miatt, a jelenlegi versenyen mellőztetett. Az év folyamán azon-a kápás-támfán: Bonye, Széles, Tóth, Jahn, Kreznerics, Pap, Budaházy, Leipnik II. A); Fischer, Reke, Payor, Varró, Earna, Chappon, Márkus Ig., Kása, Herczog, Balázs, Havas, Oláry II. B); Révész, Bodor, Zádor, Fischer, Elefánt, Mihelfi, Germán M., Paskutz, Danila Ferencz, Mauthner, Papp J., Géher, Rátkay, Sonnenfeld III. A); Ásvány, Raczempek, Nyegrán, Lammel, Földes, Bodó, Wallner, Emódi, Seres, Kucserik, Schriffert, Szabó, Arnóczky, Révész III. B); Lovon: Babocsaz, Beöthy, Chrisztian, Csepy, Fekete, Kádár, Pintye, Oláh, Siklován, Stolcz, Lukács Gy., Bolkis, Lukács B. IV-ik; Keresztes V-ik; a VI—VIII. oszt. harmincz tagja közt: Kirvay, Zimányi, Szeverényi voltak kiválók. Társas bakugrást a II—III. osztályok tagjai egymás hátán; a IV—VIII-ik osztály tagja 4—16-os csapatokban kereszt és hosszú ugrással végeztek. Leggyorsabban és legszebben működő csapat: a IV. oszt. 16-os; és VI-ik oszt. 12-ös csapatja volt.

A sujdobásra ez éven nem volt rátermett i.juság; a gyakorlottabb dobók jobb és balkézdobása 16.5 tá-volságot ért el. A függeszkedésben (6 M. 6 mp.) szép testtartással, Szántó VII. oszt. tanuló érte el a legjobb eredményt. A buzogányforgatás egyéni versenyén, Kirvay és Irimiás VI., Feiler, Fekete, Pintye, Márkus, Chrisztian, Csepy, Gróza IV-ik; Rátkay, Alunár, Papp J., Paskucz III. A) oszt. tanulók voltak kiválók.

Kirándulásban többször vett részt az ifjuság. Ez alkalommal meglátták a jéggyár működését; az új Körös gátat, a vízvezetéki telepet és reservoriet; a színház villanytelepét, működés közben; az 1474-ik, 1660-ik évi török-ostrom ásatásait; a váradi vár külső és belső egész területét; Weber Géza főhadnagy ur szivességéből, a katonai felszerelési raktárt; gyorsan jött parancs esetére, a mozgósításhoz szükséges gyors kiszolgálást. Ehhez az engedélyt, báró Karg János ezredes ur volt szives az intézet tornatanára részére megadni, Kirándu-lás volt a katonai lövöldéhez; a trágyagyárhoz; téglá-

gyárhoz; városi villanytelephez; Báthori G. fejedelem meggyilkoltatásának, képzelt helyéhez.

Az úszás és evezés gyakorlására a Körös vize és a városligeti tó nyújtott kedvező alkalmat. A Körösön Hegedüs V. és Germán K. II. oszt. tanulóknak van saját csolnakja. A korcsolyázásra alkalmat nyújt, a Körös folyón kívül a Városligeti tó; s nagyobb hidegben a Sporttéri jégpálya. A kerékpározásban mintegy 120 tanuló otthonos. Évközben azonban a szülei gondosság elzárja ez örömet a tanulni köteles ifjúságtól. Vívásban évek óta nem vesz részt az ifjúság. A kardforgatásra pedig szükség lesz mindaddig, a míg a fegyverkészítés divatban lesz.

Kerületi tornaversenyre összesen tíz ifju jelentkezett. Ennek az oka nem a képesség hiány, mert az évszázó verseny éppen a versenyképességet igazolta be, hanem az volt, hogy az érettségi vizsgálat előtt álló tfjak a versenyre nem nagy készséget mutattak. Részint maguk készülnek; részint másokat készítenek elő vizsgálataikra. Módosabb szülők nem engedig gyermekeiket a versenyre. Nem látják annak sem szükségét, sem czélszerűségét. A szegényebb sorsu ifjúságnak nincs módjában a költségek viselése. A Szt. József-intézet csak a falak között vállal felelősséget az átvett növendékekről, azontul nem; tehát el sem engedi. Ez intézet VII—VIII. oszt. növendékei, mint papi pályára készülő ifjak, különben is fel vannak mentve a torna alul. Végül a torna-művezető nem indul kerületi versenyre oly ifjuval, a ki a magaviselet terén csak egyszer is kifogás alá esett. Versenyünk czélja különben sincs megállapodva. A helyi tornatanár készíti a programot. Három hét alatt, ehhez kell alkalmazkodni a versenyre beosztott intézeteknek. A különböző osztályokban levő; tehát más-más tornaórán résztvevő növendékek, egyöntetű működésre kapatása, igen nagy nehézséggel jár. A versenyek változó programja, a gólya és a róka lakomájához hasonló, évek óta. Tornatanár: Rátkay József.

A pünkösdi tornaünnep.

(Folytatás)

Egyszóval a versenyek nivóját a versenyzők klaszisa és tömege, értékét pedig a legjobb magyar sporterők győzelme és kitünő eredményei emelték magasra.

Publikum — az ünnep óriási arányaihoz mérten — kevés volt, a mi részint a tornászattal szemben tanusított indolenciának, részint pedig a folyton esőre hajló, zivataros időjárásnak tudandó be. Az impozáns ünnepély, impozánsabb keretet érdemelt volna. A mil-lenáris pálya ezuttal diszes külsőt öltött magára. A hatalmas póznakon kifeszített zsinórokon ezernyi apró zászlócska lengedezett. A páholyok bordó draperiákkal lettek bevonva, de legszebb és legimpozánsabb volt a főhercegi vendégek számára fenntartott sátoros emel-

vény. Hatalmas bordószínű póznakon nyugodott a piros-fehér draperiákkal bevont sátor, tetején a hatalmas magyar koronával; a póznák végén és derekán zászlók és czimerek, az emelvényen remek kivitelű bársonyszékek, hatalmas perzsaszőnyegek járultak a sátor pazar pompájának emeléséhez.

A versenyek maguk mintaszerű rendben és precizitással folytak le, a mi nemcsak a rendező budapesti Torna-Club, hanem a társegyletek lelkes közreműködésének s a Torna-Szövetség vezetőségének tudandó be érdemül. Az ünnepnapok részletes eseményeiről a következőkben adunk számot:

I. nap, május 30.

Az ünnepély tulajdonképen már a szombati füleslabda előmérkőzésekkel vette kezdetét, melyek a következő eredményekkel végződtek:

Dél előtt: Magyar-Óvári Gazdasági Akadémia A. E. győz 4:1 a Besztercebányai Sport-Egylet ellen. — Budapesti Torna-Club győz 5:1 a Budapesti Egyetemi A. C. ellen. — Budapesti III. ker. Torna- és Vivó-Egylet győz 9:0 a Pozsonyi Torna Egylet ellen. — Délután: Eperjesi Torna- és Vivó-Club győz 12:0 az Óbudai Torna-Egylet ellen. (Első félidőben.) — Magyar-Óvári Gazdasági Akadémia A. E. győz 9:0 a Szabadkai Sport-Club ellen. (Első félidőben.)

A mérkőzések után következtetve biztosra lehet venni, hogy mely egyesületek közt fog eldőlni a vándordíj sorsa. A B. T. C. az Egyetemi Athletikai Club ellen szép fölényrel győzött, mely fölénye különösen a második félidőben lett nyilvánvalóvá. Az Óváriak hatalmas stílja — mint tavaly a B. T. C. elleni végküzdelemben — úgy az idén is a szabadkaiak elleni fölényes győzelemben impozánsan hatott. De legnagyobb meglepetést keltettek az eperjesiek, kik hasonlíthatatlanul jobban játszottak tavaly nál.

Osztályozó mérkőzések:

Magyar-Óvári Gazdasági Akadémia A. E. győz 11:0 a III. ker. Torna- és Vivó-Egylet ellen. — Eperjesi Torna- és Vivó-Egylet győz 5:0 a Budapesti Torna-Club ellen.

A füleslabda döntő mérkőzésébe tehát két vidéki egyesület, az eperjesiek és a magyar-óváriak kerültek.

Az utolsó mérkőzéssel el is dőlt körülbelül a vándordíj idej sorsa. Eperjes a B. T. C.-ot fölényrel verte s bár Óvár szintén szép stílusban győzött a III. ker. T. és V. E. ellen, az eperjesieket helyezkedés és óriási dobásaik valamennyi csapat fölé helyezték.

A versenyek után a pályán ismerkedési estély volt, melyen az esős időjárás folytán nem voltak valami nagy számban a tornászok és különösen a vidékiek igyekeztek kipihenni a nap fáradalmait és készülődni az ünnepnapok versenyeire.

II. nap, május 31.

A millenáris versenypálya nézőtere és gyepe már kora délelőtt nyüzsgött a sok résztvevő tornásztól. A vidék már teljes számban vonult fel s ellepte a tribünöket; a versenyeket élénk érdeklődéssel kísérték s harsányan megéljenezték az előmérkőzések győztes hőseit. E délelőtt kerültek döntésre a szövetségi összetett atletikai verseny, a 100 méteres síkfutás, a 804 $\frac{1}{2}$ méteres síkfutás előküzdelméi, és pedig a következő eredményekkel:

Szövetségi összetett verseny. (Előmérkőzés az első három helyre.) Diszkoszdobás és magasugrás a földről. 1. Coray Arthur (B. T. C.) dobott 36 05 m., ugrott 1 57 m. 2. Kozla András (B. E. A. C.) dobott 34 26 m., ugrott 1 41 m. 3. Vadkerty József (Magyar-Óvár) dobott 28 19 m., ugrott 1 51 m. 4. Eremits Vitályos (Eperjes) dobott 32 72 m., ugrott 1 30 m. Coray úgy ugrásban, mint diszkoszvetésben versenytársai felett állt.

Az első három helyezett a döntő mérkőzésbe kerül.

100 méteres síkfutás. Előfutamok.

I. 1. Polgár László (Müegyetemi F. C.) 12 $\frac{1}{5}$ mp.
2. Haydn Bertalan (Eperjes).

II. 1. Hellmich Miksa (Óbudai T. E.). 2. Alt János (Aradi T. E.) Könnyű stilban, nagy fölényvel győzve.

III. Rupp Jenő (Budai T. E.) 12 $\frac{2}{5}$ mp. 2. Szarutkán Demeter (Debreczen).

804 $\frac{1}{2}$ méteres síkfutás. (Vidéki versenyzőknek.)
Előfutamok:

I. 1. Körner István (Győri T. E.) 2 p. 17 $\frac{1}{5}$ mp.
2. Nádaskay Oszkár (Eperjesi T. és V. E.). 3. Richnovszky Oszkár (Eperjesi T. és V. E.). 4. Wiczmány Gyula (Magyar-Óvári G. A. A. E.).

II. 1. Bruger Géza (Eperjesi T. és V. E.) 2 p. 15 $\frac{4}{5}$ mp. 2. Sztancsics György (Szabadkai S. E.). 3. Sztipics Bódog (Szabadkai S. E.). 4. Koller Ferencz (Szabadkai S. E.) Bruger legjobb vidéki versenyzőnk e győzelme oly könnyű és fölényes volt, hogy a döntőben szinte bizonyosra lehetett venni diadalát

A 402 $\frac{1}{4}$ méteres gátfutás előfutamai elmaradtak.

A versenyek befejeztével a tornászok nagy része elment a városligeti korcsolyázó-csarnokba, hogy a sportkiállítás ünnepélyes megnyitásán jelen lehessen. Délelőtt 11 órakor érkezett meg a kiállításra Berzeviczy Albert v. b. t. t., a Torna-Szövetség elnöke, hogy a kiállítást ünnepélyesen megnyissa.

Dr. Bundsmann Jenő, a B. T. C. választmányi tagja, rövid beszédben üdvözölte Berzeviczyt, kérve őt, hogy a kiállítást nyissa meg.

Dr. Berzeviczy Albert kijelenti, hogy örömmel jött erre a helyre, az első magyar sportkiállításra, a mely figyelemre méltó és emlékeztető momentuma a magyar sportnak. A Budapesti Torna-Clubot, ezt a derék, munkás és áldozatkész sport-egyletet — úgymond — elismerés

és hála illeti azért a fáradságért, hogy a kiállítást rendezte.

Minden kiállítás hármast célt szolgál. Az első az, hogy bemutathassa mindazt, ami a kiállítás céljának megfelelő, a második, hogy rámutasson az irányra, melyben a kijelölt célra szánt kiállításnak mozogni kell s a harmadik, hogy ráirányítsa a közfigyelmet azokra a tényezőkre, melyeket a kiállítás hivatva van szolgálni. Mind a három céljának fényesen megfelel ez a kiállítás.

Berzeviczyt beszéde végén hatalmasan megéljenezték, mire közel egy óra hosszat a kiállítást tekintette meg. Figyelmét semmi sem kerülte ki s a jelen volt Hajós Alfrédet és Kakas Gyulát külön is üdvözölte, mikor a két athléta hatalmas érem- és tiszteletdíj-gyűjteményét megnézte.

A torna- és sportkiállítás.

A Budapesti Korcsolyázó-Egylet által szivességből átengedett hatalmas csarnokokban lett elhelyezve nagyjában mindaz, mit az utolsó évtizedekben a magyar sport fejlődésében és sikerben felmutathatott. Sajnos, csak nagyjában, mert részletekben hiányzott nagyon sok, ami e nagyszabásúnak tervezett sportkiállítást tökéletessé és páratlan fényessé tette volna. Hiányzott néhány jónevű sportegyesületünk kiállítása, mely ha nem is a jelennek, de legalább a multnak szép diadalait és eseményeit varázsolta volna szemünk elé Rosszakaratnak kellene e távolmaradást minősíteni, ha nem ismernők a magyar egyletek nagy részének indolenciáját, mely minden nagyszabásúnak ígérték sportünnepben lépten-nyomon nyilvánul.

Az indolencia dacára is fényesnek kell elismernünk a kiállítást, mely első az országban s gyűjteményének gazdasága és izléses elrendezése nemcsak az országban, hanem a külföldön is szinte páratlanul áll a maga nemében. Dicsőretet érdemelnek e sikerért a résztvevő egyesületek, melyek élén a B. T. C.-al ritka áldozatkészéssel emelték a kiállítás fényét, köszönet a Budapesti Korcsolyázó-Egyletnek, mely a nemes célt tekintve, díjtalanul bocsátá rendelkezésre fényes csarnokait s osztatlan elismeréssel kell adóznunk Freyler Bélának, a kiállítás buzgó igazgatójának, ki fáradhatatlan ambíciójával, önzetlen sport szeretetével és izlésével pompásan oldotta meg nehéz feladatát.

A középső nagyterem és a baloldali szárnyterem az egyesületek részére lőn fentartva. Mindjárt a bejáratnál szemben áll a rendező B. T. C.-nak remek kiállítása. Közepén hatalmas bronz-athleta tartja az egyesület zászlaját, körülötte szulzók, tornaszerek, az üveg-szekrényekben az egyesületnek ezeket érő tiszteletdíj-gyűjteménye, tagjainak érmei és oklevelei, az egyesületi életet és eredményeket megörökítő kitűnő fényképek és pillanat-képek teszik gazdaggá az ország eme legelső sport-egyesületének kiállítását. Különösen a football-képek bírnak rendkívül érdekes jelleggel s nemcsak az itt járt nevesebb angol, dán, holland, német, osztrák, cseh stb. csapatok vannak megörökítve, hanem a nemzetközi mérkőzések érdekesebb mozzanatai sikerült pil-

lanat-felvételekben produkálva. Leuthe bécsi football-játékos zseniális karikatúrái az ismert football játékosokat torzítva, mulatságos képekben örökítette meg. Az egyéni versenyzők között Hajós Guttmann Alfréd — az olimpiai győztes — Európa többszörös uszóbajnokának, Coray Arthur diszkoszrekorder, Kakas Gyula tornász bajnok, Lucius Károly és Kellner Gyula futóbajnokok stb. kiállítása érdemel említést.

Jobb felé a Budapesti Korcsolyázó-Egyesület kiállítása vonja magára a néző figyelmét. A két év előtt a csorbai tavon tartott nemzetközi korcsolyázó-versenyt örökítette meg Telepy Károly jeles festőnk, hangulatosan és megkapó hűséggel. A kiállítás egyik fő érdekességét a korcsolyázó sport fenállása óta használt korcsolyák képezik, kezdve a legimprimitivebb fakorcsolyáktól a modern, versenyeken használt alumínium korcsolyákig.

A Neptum Evezős Egylet is kitett magáért s hazánk e régi, szép győzelmekkel dicsekvő regatta-klubjának értékes tiszteletdíjai szép kis vagyont képviselnek. Az evező-sport első, legszebb diadalainak idejére emlékeztetnek bennünket.

A B. T. C. kiállításától jobbra a Nemzeti Torna-Egyesület érdekes gyűjteménye, díjai, oklevelei és érmei vannak izlées összeállításban elhelyezve. Érdekes a miniatűr tornaszer-gyűjtemény, valamint az a két kép, melyben a régi tornaterem (földszintes, zsindelyfedelű viskó) mellett az új tornacsarnok impozáns épülete áll.

A Torna-Szövetség kiállítása inkább historikus szempontból érdekes; fennállása óta megjelent nyomtatványai kronologikus sorrendben vannak izléesen egymás mellé helyezve. Ott vannak a Szövetség örökös vándordíjai is; az általa alapított füleslabda (bronzszobor) és a B. T. C. alapította football vándordíj (hatalmas ezüst-kupa), valamint a szövetség ujonnan felavatott zászlaja, ott van a magyar tornászat megalapítójának Matolay Eleknek olajba festett arcképe.

A Budai Torna-Egyesület is impozánsan rukkolt ki; számos értékes egyleti díj és oklevélén kívül különösen Kovács Nándor és dr. Pórteleky László egyéni kiállítása valóban pazar. Kivülök az egyletnek még számos versenyzője járult hozzá érmek és tiszteletdíjak kiállításával a gazdag és izlées gyűjteményhez. Lapunk sem maradt el a kiállításban való részvételtől s bár szerény keretben (az eddig megjelent „Sport Világ“ évfolyamok és albumok izlées kötetben) igyekeztünk a gyűjtemények gazdaságát gyarapítani.

A jobb oldali szárnytermet a Pannonia Evezős Egyesület és a kerékpár egyesületek foglalják le. Előbbi néhány esztendő kora daczára olyan multtal dicsekszik, mint az országban egy reggetta egyesület sem. De meg is látszik ez a kiállításán. Nagy értéket képviselő ezüst-serlegek, kancsók, tiszteletdíjak teszik pazarrá legjobb evezős egyesületünk kiállítását. A gyűjteményben a két év óta tartott nevesebb versenyek győzelmei és vándordíjai impozáns tömegben szerepelnek. Az Óbudai Torna-

Egylet leginkább büszkeségének Helmich Miksát, a kiváló sprinter dijaival szerepel s bár tagjai közül többen vettek részt a kiállításban, előbbinek anyagilag és erkölcsileg értékes gyűjteménye mellett eltörpülnek.

A kerékpár-egyesületek közül a Condoré a leg szebb és leggazdagabb. Bäumlér Ede egymaga is oly mennyiségű díjjal szerepel, hogy önálló kiállítást is rendezhetett volna. Az egyesület különben több taggal szerepel, kik egy kiállítás keretében valóban szép és izlées gyűjteménnyel emelték a sportkiállítás sikerét.

A Condorral szemben a Budapesti Kerékpár-Egyesület 1882. hazánk e legrégebb kerékpár-klubja az előbbivel vetekedő nagyszabású és izlées gyűjteménnyel szerepel. A gyűjteményben érdekes ellentétképpen a régi magas kerékpár-gép mellé a modern szabadon futó alacsony bicikli, mint a kerékpáripár hatalmas fejlődésének e két alkotása van kiállítva.

A Vándorkedv és Turista Kerékpár-Kör az előbbi kettőhöz hasonló diszes, de kisebb kaliberű kiállítást rendezett az egyesület és tagjainak szép érem- és tiszteletdíj-gyűjteményéből. A vidéki egyleteket egyedül az Aradi Torna-Egyesület képviseli, mely igen érdekes rajzokkal és oklevéllel szerepel.

A Magyarországi Tornatanítók Egylete saját kiadásában megjelent szakmunkákkal vesz részt a kiállításán.

A sportkiállítás második része, az iparosok kiállítása már nem mondható annyira sikerültnek. Pedig éppen a kiállítás alkalma nyújthatott nekik leginkább módot arra, hogy torna- és sportszereiket a nagy közönségnek bemutathassák s ezzel a figyelmet maguk felé irányítsák. Az a kevés kiállító azonban, a ki gyűjteményével a csarnok előterét és baloldali szárnytermet lefoglalta, derekasan kitett magáért.

A zászlószentelés.

A mesterséges jégpálya melletti tér már kora délutáni órákban tarkállott a gyülekező tornászaktól. Az egyesületek csoportokba verődve, változatos dresszekben valóban pazarul festettek a lombos fák zöld hátterében s az egész városliget népét összecsődítette a derék tornászok kedélyes dalolgatásának s a vezetők hangos utasításának zaja.

Pont fél három volt, mire a közel 600 tornászból álló atletasereg a Stefánia-uton át a Csömöri-uti versenypályára vonult.

Mire Iszer Károly, az ünnep főrendezője, megadta a jelt az induláshoz, mintegy parancsszóra megnyiták az ég csatornái s oly dühössen öntötték magukból a különben áldást hozó esőt, mintha bosszút akartak volna állani a tornászokon, kik e fényes ünnep által ragyogásban ugyszólván konkurrencziát szándékoztak csinálni az égnek. A millenáris pályára bőrig átvázva érkeztek meg s szép rendben felvonultak. sőt oszlopokba sorakozva, a zuhogó záporban kitarottak ugyan egy ideig, látván azonban, hogy a főhercegi lá-

togatók még nem érkeztek meg, a szakadó eső elől rövid időre a tribünökre menekültek.

Mire a zápor egy kissé elállott, a tornászok ismét oszlopokba sorakozva felállottak s Hadik-Barkóczy Endre a B. T. C. diszelnöke, intézett a megjelentekhez rövid, lelkes hangú üdvözlő beszédet, kitartásra s a zászló iránti rendíthetetlen hűségre buzdítván őket.

Nemsokára ezután megérkezett József Ágost főherczeg Augusztia herczegasszonynyal, a kiket szünni nem akaró éljenzéssel fogadtak a jelen voltak. A főherczegi pár a két tribün között felépített, piros drapériákkal izlésesen díszített hatalmas emelvényen foglalt helyet.

A főherczegi párral együtt érkezett Szapáry József grófné udvarhölgy és Szapáry József gróf kamarás. Közvetlen utánuk érkezett Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter nejével és két gyermekével, Lobkowitz Rezső herczeg hadtestparancsnok nejével, továbbá Berzeviczy Albert dr. nejével. Valamennyien a főherczegi sátorban foglaltak helyet.

Majd kezdetét vette a Magyarországi Torna-Egyletek Szövetsége zászlófelavatási ünnepélye. A megjelent tornászok zenekísérettel a Szózatot énekelték el, mire Kohl Medárd címzetes püspök, a ki Klinda Teofil kanonok és Berger Márk czeremóniárius társaságában érkezett, a főherczegi sátorból előlépve, ünnepi beszéd kíséretében avatta fel a szövetségi piros-fehér-zöld zászlót, melybe a magyar czimert himezték be. A zászlót az egész czeremónia alatt egy tornász tartotta kezében az emelvény egyik sarkában.

Ezután Berzeviczy Albert, az ünnepély elnöke, a következő nagyhatású, lélekemelő beszédet intézte a fenséges zászlóanyához :

Fenséges császári és királyi főherczeg úr !

Fenséges császári és királyi főherczegasszony !

Magyarország tornászai lelkesedéssel sorakoznak a zászló körül, melyet az egyház részéről felszentelve ige meghajtott fenségték előtt hódolatunk jeléül, hogy fenséges asszonyunk kezétől vegye felavatását arra az utra, a melyre szántuk : a nemes verseny és békés győzelem útjára.

Mély megilletődés és forró hála vegyül hódolatunk érzelmeibe e mai örömnepünkön.

Fenséges főherczegasszonyunkban, ki szövetségünk zászlóanyai tisztét kegyesen elfogadni méltóztatott, nemcsak dicsőséges uralkodóházunknak egy minden női erényekben tündöklő tagját látjuk magunk előtt, de magas személyében tiszteljük unokáját, hódolva szeretett királyunknak, unokáját annak a feledhetetlen királynőnek, a kinek neve pusztá említése fohászsza válik minden magyar ember ajkán és fenséged élete nemes párjában, a fenséges főherczeg urban hódolva üdvözöljük unokáját annak a nagy József nádornak, a kinek emléke hazánk és a főváros ujjászületése történetébe kitörülhetetlen betűkkel van beírva.

Üdv fenségtéknek, kik midőn ennek, az uralkodóházért életét és vérért annyiszor lelkesedéssel áldozott és mindig áldozni kész magyar nemzetnek a körében letelepültek, midőn ez alkalommal is nemzeti életünk lüktetésével való együttérzésüknek kifejezést adni kegyeskedtek, dicső emlékektől és boldog reményektől besugárzott életutjuknak már első szakában egy nemzet áldó szeretetével találkoznak.

Üdv és hála fenséges asszonyunknak, kinek kegyes elhatározása, ügyünk iránti lelkes rokonszenve s ezt kifejező fényes emlékadománya nemes buzdítás lesz minden magyar tornásznak arra, hogy a testedzés férfias kedvtelésébe és nevelő munkájába belevigye a bátorság és lovagiasság, a hazafias egyetértés és összetartás, a magyar embert jellemző igaz önbecsérzet szellemét, így maradván méltó e zászlóhoz, melyet ma fenséged kezéből, illetve fenséged nevének jelében veszünk birtokba.

Magyarország tornászai egy szívvvel, egy lélekkel kiáltják : Éljen a mi fenséges főherczegasszonyunk !

Erre Augusztia főherczegnő, a zászlóanya felállt és a következő beszédet mondotta :

Kiváló örömmre szolgál, hogy ezen az államra oly fontos egyesületnél a zászlóanyai tisztet elvállalhatom. Szívvel óhajtom, hogy a tornaszövetkezet a nemes céljává fejlődjék. Annál is inkább óhajtom ezt, minthogy szükséges a testnek ereje, egészsége és épsége arra, hogy a lélek a mai viszonyok nagy követeléseinek megfelelhessen. Lelkem mélyéből kívánom a nemes törekvésű egyesületnek, hogy Isten áldásával viruljon forrón szeretett édes hazánk javára és dicsőségére.

A beszéd végével óriási éljenriadalom hangzott fel, mely alig akart lecsöndesülni. A főherczegnő azután az általa adományozott két remek szallagot sajátkezűleg helyezte el a szövetségi zászlóra. A két 3 és fél méter hosszú szalag a B. T. C. színeit (piros-fehér) képviseli. A szallagon a következő felírás áll :

Augusztia főherczegnő

Budapest, 1903. május 31.

A himzés valóban művészi izlésre vall. A hatalmas betűk valódi aranyszálakból készültek, míg a szalag egyik végén a főherczegnő czimerét találjuk oly himzésben, mely valóban a magyar ipar remeke.

A tornászok azután a Himnuszt énekelték el, mire a zászlószögbeverés vette kezdetét. A zászlót a jobb oldali sátorba vitték, a hol Jász Géza szövetségi titkár jelenlétében a következő sorrendben verték be a szögeket.

Kohl Medárd címz. püspök, Augusztia főherczegnő, József Ágost főherczeg,

Ezután Berzeviczy Albert dr. lépett a sátorba, aki a távollevő Széll Kálmán miniszterelnök helyett, majd Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter és Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter helyett verte be a szögeket.

Majd Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter végezte a szögbeverést, mire Lobkowitz Rezső

herczeg, hadtestparancsnok, dr. Berzeviczy Albert, Ilosvay Lajos, a Műegyetem rektora és a fővárosi, majd a vidéki sportegyletek képviselői következtek.

Gróf Hadik-Barkóczy Endre, a B. T. C. diszelnöke, erre a Torna-Club nevében remek, kis koszorút helyezett a felavatott zászlóra, mire Berzeviczy Albert dr., mint a Torna-Szövetség elnöke, a rendező egyesületnek, a Budapesti Torna-Clubnak adta át a szövetségi zászlót, hogy ezt a legközelebbi tornaünnepélyig őrizetbe vegye.

A zászlófelavatási ünnepély után a tornászok négyes sorokban elvonultak a főhercegi páholy előtt és a pálya belsejében sorakoztak, hogy a szabadgyakorlatokat fabottal végezzék. A csoportok változatos elrendezése már magában véve is szép képet varázsolt a nézők szeméi elé, mely változatosságban fokozódott a sorok és egymásba való olvadás a harmonikus gyakorlatok előidézte frappáns hatása által.

Felséges, valóban festői látvány volt, mikor a közel hatszáz tornász, Iszer Károly és Bély Mihály vezénylete és Hajós Alfréd és Kakas Gyula előtornázása mellett (a kik emelvényen helyezkedtek el), tizenkét fabotgyakorlatot végeztek el a legnagyobb pontossággal és szabatosággal. Meg-megújuló taps szakította félbe a gyönyörűen sikerült gyakorlatokat, a melyek a főhercegi pár tetszését is nagyon megnyerték. A szabadgyakorlatok után a sorok hátravonultak, mire a füleslabda döntő mérkőzés kezdetét vette.

Eperjes győzött 4:1 Magyar-Óvár ellen.

E küzdelem, mely a Magyarországi Torna-Egyletek Szövetsége vándordíjáért az elő- és osztályozó mérkőzésekből kikerült két győztes: a Magyar-Óvári Gazdasági Akadémia Athletikai Egyesülete és az Eperjesi Torna és Vivő-Egylet között dönt el nagy meglepetésre. Eperjes győzött, mert általános volt a hit, hogy Magyar-Óvárt évekig egy csapat sem veri meg, minthogy a füleslabda-játékot már a tavalyi tornaünnepen bemutatott mérkőzés után ítélve, nagy iökélyre vitték. Az Eperjesiek idén azonban szorgalmasan gyakorolták és új, testileg erősen kifejtett játékosokkal állottak sorompóba. Játékmodoruk hasonló a Magyar-Óváriakéhoz s helyezkedésben is kitűnőek, de leginkább fizikai erejük fölényének köszönhetőek azt, hogy a vándordíj ideit birtokába juthattak. A bennfentesek és szakértők különben az előmérkőzésben mutatott hatalmas stíl után ítélve, sok reményt fűztek az Eperjesiek győzelméhez, mely ilyenformán megvalósult.

Az első husz percnyi félidő 2:0-sal végződik Eperjes javára, míg a második félidőben ismét két kaput csinál Eperjes, míg az elfáradt Magyar-Óváriak az utolsó pillanatban érik el egyetlen kapujukat.

A győztes csapat, melynek átlagos életkora 26 év, a következő athletákból állt:

Macha Gyula, Hajdu Bertalan, Gyala Lajos, Richnovszky Oszkár, Kovács Viktor, Dán György, Eremics Vitályos, Menczer Elek, Dahlström Károly.

Budapesti Torna-Club 2:0 eredménnyel győz a Műegyetemi Football-Club ellen.

A nap piéce de resistance-je a B. T. C. hatalmas football-vándordíjáért való döntő küzdelem volt. A Budapesti Torna-Club a Magyarországi Torna-Egyletek Szövetsége zászlófelavatási ünnepélyének emlékére ugyan is labdarugó vándordíjat alapított. Hatalmas ezüst serleg az, melynek egy évre való elnyerése büszkeségét képezheti minden magyar sportegyesületnek. A vándordíjra négy fővárosi egylet nevezett be. Az előmérkőzésekben a Műegyetemi Football-Club legyőzte a Budapesti Posta- és távirda tisztviselők Sport-Egyesületét, a Budapesti Torna-Club pedig a Magyar Testgyakorlók Körét.

A vasárnapi döntő mérkőzésben két régi ellenfél, a B. T. C. és M. F. C. került szembe egymással. A magyar footballsport két legrégebbi egyesülete, melyek működéséhez fűződik a hazai football-sport felvirágoztatása és dicsősége. Mondhatni tehát, hogy ők képviselték legméltóbban a legelső magyar vándordíj döntő küzdelmében a hazai football-sportot s a nagy tornaünnepélynek valóban egyik legszebb és legemlékezetesebb program pontját képezte e két dicsőségben, hirnévben és népszerűségben gazdag sportegyletünk csapatának magas nivón álló érdekes és mindenekelőtt fair küzdelme. Mindkét egyesület különben méltó ellenfélnek bizonyult és hogy a Budapesti Torna-Club győzött, nehéz, de jól megérdemelt győzelme volt a rendező egyesületnek.

A B. T. C. kezd és azonnal heves támadást intéz a piros-feketék kapuja ellen. A Műegyetem hosszú ideig csak védelemmel van elfoglalva. Balázs szép lövését kornerre védi ki a M. F. C. kapuvédje és a piros-fehérek egyik szépen keresztülvitt támadása is kornert eredményez. Közben a rendszeresen off side-on álló Kalász egy ízben lerohan és goalrugása a kapufáról pattan vissza. Fél óra múlva végre felszabadul a Műegyetemiek kapuja és a Torna-Clubnak kell védekeznie. Aschner ügyes goalsouthját biztosan védi Sellő, de a M. F. C. kornere is eredmény nélkül mulik el. A B. T. C. harmadik kornert rug és 0:0-sal kaput cserél a két csapat.

A piros-fehérek újból tüzes támadáshoz fognak, mely négy perc után már eredménnyel is jár. Skrobák adja előre a labdát Románhoz, a ki szép, védhetlen lövéssel szerzi meg a B. T. C. első goalját. Majd Műegyetem rohan le és Aschner goallövését csak nehezen védhetik a B. T. C. kapujában. Kilencz perc múlva ismét a Torna-Club csatársora van offenzívában. Balázs előbb fejjel, majd egy goalrugással másodsor juttatja a labdát a Műegyetemiek hálójába. Ujvári ugyan elfogja a labdát, de az, mert éles irányítással rugták, a kapuvéd kezéből gurul a kapuba. Majd változatosabb képet nyer a játék, mert a piros-feketék is veszélyeztetik a B. T. C. kapuját, melyben Sellőnek is akad egy kis munkája. Közben támadást láthattunk a M. F. C. kapuja előtt. Román jól irányított southját remekül

védi Ujvári, szintugy Buda fejpaszát, mely Balázs pontos középére adása révén eredményezhetett volna goalt. A B. T. C. ebben a féldőben még három kornert is rug, míg Berán (Ferenczvárosi T. C.) versenybíró a mérkőzés végét jelzi.

Kitűnően játszott a Műegyetemiek csapatában Nirnsee, Friedrich, Niessner és Aschner. Az eleinte kitűnően működő háttvédek azonban túl gyorsan fáradtak ki.

A B. T. C. csatársora tavaszi formájára emlékeztető ügyességgel játszott. Különösen Balázs vonta magára a figyelmet remek, az ellenfél kapujára mindig veszedelmes játékával. Skrobák pompás játékával sokat használt a csapatnak és kitűnő volt Kurucz meg Fey is.

III. nap, június 1.

Az időjárás az ünnepélyek utolsó napján végre megemberelte magát. Ha nem is volt derűs az ég, az eső nem zavarta a versenyek rendes lefolyását.

Délelőtt az elő- és selejtező mérkőzések folytatódtak a következő eredményekkel:

Sulydobás távolba. (Vidékiek részére.) Diszitett ezüst-érem és tiszteletdíj, diszitett ezüst-, ezüst- és bronz-érem.

1. Vadkerty József (Magyar-Óvári G. A. A. E.) 11:13 m., 2. Schoblucher Antal (Szabadkai S. C.) 10:44 m., 3. Tary Sándor (Szabadka) 4. Marczelka Gábor (Magyar-Óvár); Rudolphi Imrét, a ki 12:04 m.-el első volt, szabálytalan dobás miatt kvalifikálták.

804 és fél méteres síkfutás. Döntő futam, (Vidékiek részére.) (Diszitett ezüst-, ezüst- és két bronz-érem. 1. Bruger Géza (Eperjesi T. és V. E.) 2 p. 09 mp, 2. Körner Iván (Győri T. E.), 3. Sztantics György (Szabadkai S. C.), 4. Nádasky Oszkár (Eperjesi T. és V. E.).

Bruger gyönyörű stilba, nagy fölényvel győz. Az elért idő nagyon jó.

Szövetségi összetett főverseny.

(Magas nyújtó, lovon szélteben két-két előirt gyakorlat és rudugrás magasba, földről.

A nyújtó- és lógyakorlatok a délutáni szabadon választott gyakorlatok pontozásával egyetemben dőlnek el.

Rudugrásban a következő eredményeket érték el: Kakas Gyula (B. T. C.) 2:70 m., Antos Mihály (Budai T. E.) 2:60 m., Szücs Vilmos (B. T. C.) 2:40 m., Magyar Gyula (Sopron) 2:20 m., Bach Benő (B. T. C.) 2:20 m.

Kakas régi formáját távolról sem érte el, a mi főrészt legutóbbi időben támadt betegeskedésének tulajdonítandó. Antos szépen ugrott s jövőben e téren is szép eredményeket produkálhat.

Délután 2 órakor — mint előző napon — a tornászok a mesterséges jégpályán gyülekeztek s onnan zeneszó kísérete mellett vonultak a millenáris pályára. Az egyesületek ezuttal már zászlókkal vonultak fel és a nagy oszlop élén Coray Arthur, a B. T. C. tagja vitte

a Szövetség felszentelt zászlaját. Oszlopokba sorakozás után a zászlók megkoszoruzásának kedves aktusa következett. Berzeviczy Albert üdvözlőlvén a tornászokat, a B. T. C. színeiben pompázó tizenkét bájos urileányt felkérte a zászlók megkoszoruzására, a mi a következő sorrendben történt:

Csereklyei Jolán a Magyar-Óvári, Csereklyei Böske a Budai T. E., Csereklyei Ilona a III. ker. Torna- és V. E., Hufnagel Pistike az Óbudai T. E., Klein Ida a B. E. A. C., Láng Tinike a Postások, Liedemann Ella a B. T. C., Liedemann Erzsike az Eperjesi, Thurzó Erzsike a Pozsonyi, Thurzó Hajnalka a Soproni, Wittich Jolán a M. T. K. és Wittich Sárika a Nemzeti T. E. zászlaját koszoruzta meg.

Jelszóra egyszerre emelkedett fel a zászlósor, mire a tornászgárda és a nézőteret betöltő publikum harsány éljenzésbe tört ki.

A szabadgyakorlatok ezuttal az előző napinál is jobban sikerültek s a napsugarak a festői dresszekben tarkálló, mozgó csoportok képét még szebbé, ragyogóbbá tették.

A szabadgyakorlatokat a mintacsapat tornászás követte.

Két csoportban tornáztak a csapatok; mindegyik csoportban 15—20 csapat egyszerre működött s a szem nem tudott eléggé betelni a tömeggyakorlatok változatos képével. A lelkes nézőközönség sem turakodott elismerő tapsaival s majdnem minden csapatnak kijutott az éljenzésből. A B. T. C. régi, sok dicsőséget szerzett gárdája dr. Ottó József tornatanár vezetése alatt mutatott be a korlátan precíz kivitelű gyakorlatokat. A résztvevő egyesületek közül a következők szerepeltek sikerrel:

I. osztályu oklevelet nyertek kézi szerrel: Aradi T. E., III. ker. Torna- és Vivó-E., Budapesti Torna-Club, Budai T. E.

I. osztályu oklevelet nyertek szertornázásban: Budai T. E. (3 csapat), Budapesti Torna-Club (2 csapat), Óbudai T. E., Postások, Budapesti E. A. C., Nemzeti T. E. és a Magyar Testgyakorlók Köre, Aradi T. E. és a Soproni T. E.

II. osztályu oklevelet nyertek: Postások és a Budai T. E.

Ezután a külföldi vendégcsapatok tornázása következett, a Dresdener Turnerschaft állt ki a művezetővel és hét tagjával, a kik szépen megtermett athleták, csupán azzal keltettek közderültséget, hogy mindegyiken piros színű nadrágtartó diszlott. A vendégcsapat egyébként asztalon, korlátan és nyújtón gyakorlatozott és ügyes, pontos mutatványait közönségünk nagy szimpiáival fogadta s minden gyakorlatukat lelkesen megéljenezte. A testtartásra mindenekelőtt súlyt helyeznek s a legkönnyebb gyakorlatoknál is első sorban a test szépségei, szép magatartásban igyekeztek kifejezésre juttatni. Dicséretet érdemeltek nemcsak remekül keresztülvitt nehéz gyakorlataikért, hanem azon valóban példás fegyelemért

mely a csapatot jellemezte s a mely a német tornászati szellemében kipusztíthatlan gyökeret vert.

Szövetségi összetett verseny. (Diszkosz és magasugrás.) Tiszteletdíj és arany-érem, tiszteletdíj és ezüst-érem, diszitett ezüst- és ezüst-érem. 1. Coray Arthur (B. T. C.) 38.12 m. és 1.57 ugrás. 2. Kozla András (B. E. A. C.) 35.83 m. 1.50 ugrás. 2. Vadkerty József 32.35 és 1.50 ugrás. 4. Eremita Vitályos (Eperjes).

A szövetségi atletikai főverseny győzelmét Coraynál méltóbb ember nem is érdemelte volna ki. Szorgalmas, lelkiismeretes, ambíciózus athléta, ki nagy testi erejét és ügyességét összhangba tudta hozni s ennek a harmoniának s az említett jó tulajdonságoknak köszönheti a versenyben aratott értékes győzelmét. Egyesülete, a Budapesti Torna-Club büszke lehet rá és győzelmeire, melyekkel már évek hosszú során át szerzett országos és nemzetközi dicsőséget és hírnevet a magyar atletikának. A másodiknak helyezett Kozla szintén kiváló tehetségű athléta s a többi helyezettnek klasszisa is elismerésre méltó nivón áll.

402.25 méteres gátfutás. Diszitett ezüst-érem és tiszteletdíj, diszitett ezüst- és két bronz-érem. 1. Helmich Miksa (Óbudai T. E.) 1 p. 02³/₅mp. 2. Vargha Pál (B. E. A. C.) Helmich mindjárt kezdetén vezet s könnyen, szép stílusban győz.

Szövetségi összetett főverseny. Tiszteletdíj és arany-érem, tiszteletdíj és diszitett ezüst-, diszitett ezüst- és ezüst-érem. 1. Szücs Vilmos (B. T. C.) $12\frac{1}{2} + 13\frac{1}{2} + 3 = 29$ pont. 2. Antos Mihály $12 + 12 + 5 = 29$ pont. 3. Pataky Jenő 26 pont. 4. Kakas Gyula. A győztes Szücs Vilmos a tornászati terén még ismeretlen ember, bár több éve annak, hogy — mint a B. T. C. tagja komolyan űzte a tornázást. Eddig csak házi versenyeken aratott apróbb győzelmeket, idén azonban már a nyilvánosság elé lépett s két hét előtt a budaiaknál III-ik helyre jutott, a kik e versenyben Szücsöt megfigyelték, azok a jövő emberét látták benne. Minden szószólástól ment precíz gyakorlataiban a test plasztikusságaira nagy súlyt helyez s vasszorgalmával immár odáig vitte, hogy a legklasszikusabb tornászversenynek, a tornászövetségi főverseny győztese lőn. Antos régebbi versenyző és tudásban csak hajszálnyival állt ezuttal a győztes mögött. Kakasnak — ismert indispozíciója folytán — a IV-ik helyre kellett megelégednie. A soproni Lichtl szintén nagytudású versenyző, de egy-két gyakorlatát elvéstén, helyzetlenül maradt. A győztes Szücsöt a versenyre különben Kakas készítette elő s a tanítvány győzelmé méltó jutalmát képezi egyszerűen a mesternek.

A háromnapos meetinget nemzetközi football-mérkőzés rekesztette be. A Budapesti Torna-Club állott a Leipziger Ballspiel-Club jőnévű csapatával szemben. A német csapat győzött sisiphusi küzdelem után 2:1 eredménnyel. A vereség nem válik a B. T. C. szégyenére, mert a német csapat kiváló tehetségű és tudásának legszebb bizonyítéka az, hogy a Deutscher Football-Clubbal és husvétvasárnapon a bécsi Cricketerekkel

1:1 eredménnyel végzett. A B. T. C.-nak ez a negyedik erős mérkőzése volt egy hét leforgása alatt s tagjai különben is fáradtan, a tavaszi nagy matchektől kimerülten állottak sorompóba s bár első félidőben még némi ambícióval és lelkesedéssel játszottak, a másodikban már nagyon is szemelláthatóvá vált működésükön az, hogy a nyári jól kiérdemelt pihenő után vágyakoznak.

Az elmúlt hétfői match volt e szezonnban utolsó küzdelmük s az őszi matchekig nem szabad — az egyleti vezetőség kimondott tilalma folytán — rendszeres footballozást üzniök.

A mi a lipcei csapatot illeti, nagyon szimpatikus, kissé durván játszó legénység, a mely a többi német csapattal ellentétben elég gyors és fürge is. A csatársornak, mely alacsony, lapos paszokkal dolgozik, nagyon szép az összjátéka. Két hátvédjük kitünők.

A Torna Clubnak különben sokkal több jutott a játékból, mint a lipceieknek; a magyarok sokkal többet támadtak, mint a németek és a B. T. C. legyőztetését nemcsak a kedvetlenség, hanem az a körülmény is okozta, hogy védelme fel lett forgatva. Fey előre ment fedezetnek, de sokszor is csatárt játszott s ez által a védelem erejét és biztonságát teljesen elveszítette. A lipceiek első goalja nézetünk szerint különben sem volt teljesen korrekt; a bíró ítélete szerint a labda a goal légvonalán belül volt, de nem ért földet, mert a B. T. C. egyik hátvédje kirugta. A második goalt már szűrületben, inkább szerencse, mint tudásszerűen érte el a német csapat. A Ballspiel-Club kezd, de Balázs azonnal elszedi a labdát, lerohan és a németek kórnerre védenek. Eleinte állandó védekezésre szorulnak a lipceiek, miközben Hajós of side-ről belövi a labdát a kapuba. A németek jobb szélső csatárja, közben orrvérzés miatt kiáll és Lipce tartelékkel folytatja a játékot. Tizenhét percz után Rókához jut a labda, a ki igen szép rugással a magyarok első goalját szerzi meg, a mely nagyon váratlanul jött. Azután a németek nyomulnak előre, kórner rugnak és Sellőnek egy szép lapos lövés kivédésével nehéz munkája van. Majd a magyarok jutnak kórner rugáshoz, de a félidő utolsó perczeiben ismét a németek veszik át a támadást. A lipceiek bal összekötője lefutja a a piros-fehérek hátvéd sorát s a B. T. C. kapuvédője egy veszedelmes lövést tart föl nagy bravúrral. Félidő 1:0 a magyarok javára.

Kapucseré után a németek hatalmas iramban támadnak és a magyar kapu kritikus helyzetekbe kerül. Lipce remekül goalra rug, mely a felső kapufába ütődik és Sipos csak rendkívüli ügyes védelemmel menti meg kapuját. Nyolcz percz után a Ballspiel-Club kórner rug, mely Matthes fejpaszával a németek kiegyenlítő goalját eredményezi. Majd a magyar csatársor ujult erővel fog a győzelem kivívásához, de a németek erősen védekeznek és állandóan öt hat emberük örködik a kapujok körül, úgy, hogy Lipce erős védelmén majdnem lehetetlen áttörni. Ellenben Matthes, a németek bal

összekötő csatárja a 38-ik perczen megszalad a labdával s bár Kurucz és Luczius nyomában vannak, a fürgé csatár a győztes goalt rugja a magyar kapuba. A mérkőzés végén a B. T. C. újra kornert rug, Friedrich (Müegyetemi F. C. jó versenybíró volt, bár kissé tulzásba vitte a vendégekkel szembeni udvariasságot. A német csapatban Hüttig hátvéd és Matthes összekötő csatár kitűnő klaszsisu játékosok, míg a B. T. C.-nél ezuttal Balázs és Skrobák jeleskedett.

Diszbanket és dijkiosztás

A diszbanketet esti nyolcz órakor rendezték a Royal-szálló nagy éttermében. A fővárosi és vidéki sportegyesületek képviselői, valamint a drezdai és lipcsei athleták is majdnem teljes számmal jelentek meg a dusan terített asztal körül.

Az első felköszöntőt dr. Berzeviczy Albert mondta. A tornaünnepély rendezőjét, a B. T. C.-ot és annak elnökét, Iszer Károlyt éllette. „Ha a felszentelt zászló — így kezdte beszédét — itt volna kezemben, meghajtanám a B. T. C. előtt.“ Majd a lezajlott ünnepély és annak áldásos következményének méltatására tért át s utolsó szavaiban üdvözlővén a megjelent tornászokat, vendégeket, a bájos hölgykoszorut, a győztes versenyzőkre és egyesületükre üritette a poharát; felkérvén egyben a zászló koszoruzó uri leányokat, hogy a győzelmi díjakat sajátkezülg osszák ki a nap hősei között.

Gróf Hadik-Barkóczy Endre Berzeviczy Albert dr.-ra, a Torna-Szövetség elnökére üritette poharát, mire Jász Géza emelkedett szólásra, Wlassics Gyula közoktatásügyi ministert, a magyar tornaügy buzgó és lelkes pártfogóját és a minister képviselőjében megjelent Bonz Ödönt éllette.

Bonz Ödön nagyhatású és szellemes válasza után Czölder, a budaiak derék alelnöke, mondott lelkes felköszöntőt a B. T. C.-ra és elnökére, Iszer Károlyra.

A nagy társaság még jó ideig együtt maradt s míg az éltecsobbak a három nap kimagasló eseményeire vizsztatérve, a lezajlott ünnepek mozzanatait emlékezetükben felidéztek, a fiatalság felkerekedve hajnalig ropta fáradhatatlanul a tornászokért lelkesülő bájos leányokkal azt a bizonyos kivirradtig tartó csárdást, kedves befejezést adva ezzel a feledhetetlen emlékű szép sportünnepélynek.

A testi nevelés a miskolczi év. ref. főgymnasiunban.

A dr. Kovács Gábor igazgató által szerkesztett iskolai értesítő pontosan és részletesen beszámol az iskolai testi nevelés évi munkájáról. A debreczeni torna-versenyről az értesítő a következőképp számol be:

Debreczenben tartott kerületi ifjúsági tornaversenyeken gymnáziumunk is részt vett 2 tanár vezetésével, 36 növendékével.

Hálával kell megemlítenünk elsőben is igazgatótanács azon jóindulatát, hogy a kirándulási alapból 380 kor. segélyt engedélyezett a verseny költségeinek fedezésére, mely lehetővé tette, hogy az összes egyéni- és főversenyben résztvevő tanulók költségeit fedezhették.

A lelkes csapat május 19-én indult a nemes küzdelem színhelyére s este nyolcz órakor ért a kálvinista Róma falai közé, hol a versenyrendező bizottság tagjai fogadták a debreczeni ifjuság és érdeklődő közönség ovációja mellett.

Másnap, azaz 20-án délután már együtt volt a tiszáninneni, tiszántúli, és erdélyrészi kerületek ifjúsága és mintegy 1300 tagot számláló hadtestben vonult a versenytérre az együttes főpróbára, melynek sikerült lefolyása a következő napokhoz fűzött szép reményeket teljes mértékben biztosította.

A főpróba után minden intézet szállására sietett, s e helyen el nem mulaszthatjuk az országos tanítói árvalház derék igazgatójának Kozma László urnak szives magyaros vendéglátását megköszönni, a ki intézetében kényelmes szállást biztosított részünkre.

A verseny napján már a kora délutáni órákban siettünk a gyülekező térre, a főiskola udvarára, honnan csengő zenészóval, dobpergés, trombitaharsogás között lengő zászlók alatt indult a majd egy kilométer hosszú menet a nagy erdő előtt levő versenytérre, hol a szép és katonás magatartású fiukat a közönség többször megéljenezte.

A Hymnus eléneklése és az együttes szabadgyakorlatok elvégzése után kezdetét vette a szereken való versenytornázás, a melyen ifjaink is résztvettek s a csapat előtornászát Sáfrán Jenő VII. o. tanuló a jury kitüntetésre érdemesnek jegyezte fel, továbbá a csapatot is ügyes és szép magatartással végzett gyakorlataiért.

Közvetlen ezután kezdetét vette a főverseny, mely rudmagasugrásból és sujdobásból állott.

Tekintettel arra, hogy ifjúságunk a mély futóhomokos, laza talajhoz egyáltalán szokva nem volt, elért eredményük bár nem kitűnő, de jó, közepesnek mondható a mennyiben a 27 intézet közül, melyek között, ugyszólván a legtösgyökeresebb és legerőteljesebb magyar ifjak versenyeztek, a 8-ik helyre került.

Az az napi intézeti versenyek közül a kötélhuzásban a hódmezővásárhelyiekkel versenyeztünk, mely hosszas és erős küzdelem után eldöntetlen maradt.

Ezzel a verseny első napja befejezést nyert s a küzdők mind haza iparkodtak a másnapi versenyekhez erőt gyűjtendő.

A verseny más napja, úgy mint az első, Hymnusszal és az együttes szabadgyakorlatokkal kezdődött, melyek után a játékvversenyek kezdődtek, mely füleslabda versenyből állott.

A mieink a kolozsvári ref. főgymnázium ifjúságával kerültek szembe s már a felálláskor látható volt, hogy erős küzdelemre van kilátás, s úgy is volt.

Az első félidő kezdetén a mieink bedobják a koszosváriak kapuját, mire azok szintén egy kapudobással felelnek. — A második félidőben a küdelem a pálmáért, illetve az oklevélért folyik. Elkéseredett küzdelem után sikerült a mieinknek a második kaput is bedobni s ezzel a küzdelem a mieink javára dőlt el.

A díjak kiosztása után az összes résztvevő versenyzők és kísérő tanárok Debreczen város vendégei voltak, jó étvágygyal ültek a lampionokkal megvilágított asztalokhoz s fogyasztották el a magyaros paprikást, jó debreczeni bor kíséretében, mely urán vig énekszó mellett vonultak az intézetek a városba, honnan reggel fél nyolcz órakor indultunk vissza Miskolcra s okos tanulságokkal és kedves emlékekkel érkeztünk délbe haza, hogy elmondhassuk a mieinknek: „Helyt álltunk s megtettük, a mit erőnk megtenni engedett.“

Az 1903. június 7-én tartott házi tornaversenyen a legjobb eredményt érték el a következők:

Első díjat (ezüst érem) nyertek: Almásy Károly 8. o. a futásból; Sáfrán Jenő 7. o. a nyújtótornából; Novák Rezső 6. o. a magasugrásból, a rudugrásból és a sújdobásból; Groszman József 5. o. a mászásból.

Násodik díjat (bronz érem) nyertek a következők: Korányi Árpád 6. o., Gaál Dezső 5. o., Pongor Lajos 4. o. és Zsink Elemér 4. o. a magasugrásból; Adamkovics László 6. o., Rezsóvszky Sándor 5. o., Klein Béla 3. o. és Lackner Tibor I. B) o. a mászásból; Hegedüs Miklós 7. o. a függeszkedésből; Frankfurter Béla 6. o. a rudugrásból; Popp Aladár 7. o., Luterán József 6. o. és Regula József 5. o. a nyújtótornából.

Harmadik díjat (elismerő oklevél) nyertek: Hegedüs Miklós 7. o., Breuer Bóla 4. o. és Goldstein Imre 2. o. a futásból; Tokaji Gyula 3. o. a magasugrásból; Zlinszky Vidor 8. o. a függeszkedésből; Balog Ferencz 5. o. a rudugrásból; Almásy Károly 8. o. a sújdobásból.

Az intézet tornatanára Benedek Gyula, a torna-felügyelő-tanár Simon Gábor.

Széchenyi és a testi nevelés.*

Imre Sándortól.

Az ember feladata Széchenyi szerint a tökéletesedés; a nevelés ezt mozdítja elő s e célhoz alkalmazkodnak a nevelés egyes eszközei. Minden e határozott végső cél felé tartozik segíteni az embert, mindennek a szerint van jelentősége.

A tökéletesedés vágya az oka annak is, a mit Széchenyi naplójában (III. 4., 97.) megjegyez, hogy miután a tanuló-éveken túl van az ember, bizonyos rendet igyekszik élete folyásában teremteni. A dolgoknak ez a rendje s az ebből eredő összhang és nyugalom feltétlenül szükséges arra, hogy az élet minden helyzetében szerencsésnek, megelégedettnek érezzük magunkat.

* A M. Paedagogia utolsó számából.

Szerk.

A megelégedést nem egy esemény vagy körülmény idézi elő, a mint az ember elgázolására is csak ritkán látja elégnék a sorsnak egyetlen csapását; a megelégedés vagy a meg nem elégedés sok benyomás és érzés egybefüggéséből keletkezik. (Hitel 97.) Az emberi életben sok visszásságnak orvosszere az egybehangzó testi és szellemi fejlődés (Hitel 55.); a lakosok testi és lelki szebbítése egyképen kötelessége az állam fejének (Önismeret 200.), s a kettőnek ez örökös összekapcsolásából ered aztán az, hogy mikor a tökéletesedés lehető legfokául az ember teljes megelégedését, a lelki függetlenséget magyarázza, ennek egyik alkatrészeül az egészséget veszi. Ez állati részeinknek magok között s a lélekkel való tökéletes egybehangzása. (Világ 58.) Az összetétel első tagja e szerint a szoros értelemben vett egészség: a test rendbenlétele. Ez általános szükséglet kielégítése, ez állapot megteremtése céljából kívánja a testi erők fejlesztését s általában a test ápolását.

Már az egészség meghatározása is kijelöli azt a szempontot, melyből Széchenyi e testi nevelést fontosnak tartja. Nem tagadhatja ugyanis véleménye szerint senki, hogy az embernek a test és lélek egyaránt alkotó része, elhanyagolni azért egyiket sem szabad, sőt mindkettőnek lehető legteljesebb kifejtése, kifejtése a feladatunk. Tévedés, ha a kettő közül akármelyiket, de csak az egyiket neveljük: a test kifejlesztéseért nem szabad elhanyagolni a lelket, de az is hiba, ha mindig csak könyvekben, írásokban él az ember. Ugy látja, kevés emberben van egyensúlyban a test és lélek műveltsége, pedig az a kötelesség, hogy kiki kifejtve szellemi tehetségeit, testét is zománcozza fel arra a keménységre, melyre csak képes. (Hirlapi cikkek II. 340.) E kettős egészség az az emberi tökély mintaképe (Önismeret 151), a test és lelki tekintetben tökéletesen kiképzett embernél a világon semmi sem külömb. (Hunnia 24.) A boldogság is a testi és lelki szükségek kielégítésében áll. (Lovakról 241.)

Arra kell azért törekednünk, hogy egyensúly legyen a test és lélek nevelésében, egyik se maradjon el. Az ember egész életében tart mindkettő fontossága, de az emberiségre nézve nagyobb értékű a szellem, a lélek: a test létezésének ez ad jelentőséget. A nevelés folyamában a testi nevelés az első, az a kezdet, mert a szellemi fejlődés befolyásolása csak később kezdődik. A test nevelésével vetjük meg az alapot az egész jövőendő fejlődéshez, a mint hogy a test állapotától sok tekintetben függ a lélek mivolta.

Szükséges fokozatosan, türelmetlenül nélkül fejleszteni a test erejét, megtartani az egészséget, de nem mintha a testi erő és egészség volna a cél, hanem mert ez a legelső eszköz emberi hivatásunk minden irányban való teljesítésére. Az egészségnek önmagáért való becsülését és megőrzését csak legutolsó helyen kívánja. (Napló III. 4., 46.) A lélek miatt kell erősíteni a testet, de nem tulságosan, mert a testi erő igen nagy foka a szellemi erő kifejlődésének útjába áll.

A testi nevelés Széchenyi kívánsága szerint a test megbecsülésére, az egészség oltalmazására, a testi bajok elkerülésére tartozik vezetni az ifjút. E czélból igyekeztek megismertetni saját testével, bizonyítja a test erősítésének szükségét s megérteti vele a módokat, melyek életfeladata zavartalan teljesítésére szolgálnak. Eszköze az egészségtan tanítása és mindennemű erélyes gyakorlása a testnek.

Mint a nevelés általában, a testi nevelés is eszköz e szerint az emberi hivatás teljesítéséhez. Csak az szolgálhat embertársainak, hazájának, az tetszhetik a világ teremtményének, a ki elérte testi és szellemi tekintetben a lehető tökéletesség legmagasabb fokát. A gyermekekbe tehát azt kell oltanunk, hogy legyenek jók és egészségesek, a milyennek csak Isten az embereket jónak látta (Napló III. 4., 101.)

Széchenyi Istvánnak ezek az itt összefoglalt nézetei a testi nevelés ma már természetesnek látott fontosságát úgy emelik ki, mint azok a munkák, melyek a nevelés kérdésével hivatásszerűen foglalkoznak. Sőt mint azok közül a legjobbak. Az írók felfogása szerint ugyanis azok, kik inkább tanítók, semmint a nevelés egész körének az értői, nem tartják szükségesnek az egészség alapvető voltának a kiemelését, holott ennek a nevelésben nagy tért ad az a veszedelem, mely az egészség kevésre becsüléséből, a testi erők elhanyagolásából egyes emberre és az összességre háramolhatik. Az egészségtannak az iskolára való vonatkozása ebből következik, az iskolai intézkedések az egészség érdekében ezt az egyetemes érdeket szolgálják. Széchenyi szétszórt megjegyzései és az Önismeret-ben foglalt részletesebb fejtegetései egyes pontokban lehetnek tévesek, illetőleg különösek, azok czáfolása és helyreigazítása azonban oktalan munka lenne, mert a testi nevelés mikéntjére utasításokat, tervezetet nem adván, nézetei csak általános, elvi tárgyalásra alkalmasak. E tekintetben hozzájuk tenni sokat lehet ugyan, de elvenni belőlök nincs mit; némely részében meglepő is van közöttük s az egészszel mély belátásának adta bizonyosságát.

A testi nevelésre vonatkozó kívánsága nem volt új. Jóval előtte felismerték annak a fontosságát más írók is, a régi görögök pedig utól ma sem ért példát is adtak erre. Szemünkben azért van mégis jelentősége, mert ha a róla elmondottakat, rendszeresen egybefoglalható eszméit, a nemzet emelését, nevelését célzóknak tekintjük, a testi nevelésnek úgy nemzeti fontossága derül ki s valóban az alapokig lenyúlóknak mutatja e körülmény Széchenyi rendszerét. Egyes megjegyzései különben jórészt újak is voltak.

A régi világban elsőrendű szerepe volt a test gyakorlásának a nevelésben. Spártában csak akkor vesztette el nevelési, egészségügyi jelentőségét, mikor a test gyakorlása meg az ünnepi játékok atletikai erőgyakorlássá és mutatványná váltak; a római nevelés is csak a művelődés terjedésével vált szelidebbé, míg végre el uhult. A középkorban már csak a hadi

ügyesség fejlesztésére szorult a testgyakorlás s hosszú szünet mulva Olaszországban ébredt fel az érzék az iskolai testgyakorlás és játszás iránt, s elterjedt azután Németországban is; de csakhamar megakadályozta a fejlődést az a felfogás, mely a tornázást, uszást, korszolázást stb., az ifjúság tulságos életkedvéből származtatta s az iskolából is száműzte.* Nagyszüleiktől még a ma élők is halhattak csodának tetsző eseteket, hogy milyen feltűnő volt azok idejében a testgyakorlás egyik-másik módja s milyen előítélettel találkozott, a ki hozzá mert kezdeni. Széchenyi fellépésekor ez az idő még ugyancsak nem mult el. Munkáiból számos helyet idézhetnénk, melyekből az előítéletek hihetetlen mértékű uralkodása derül ki. Azt írja például (Hitel 54), hogy sok ember tekintélyesebbnek képzelte magát, mert nem jó gyalogló, lovon nem jár, úszni viaskodni nem tud s azt vélte, hogy a testgyakorlás csak ifjúsághoz s alacsonyabb sorsuakhoz illik. Emlékezetünkbe idézi az akkor még alig letűnt kor papját, professorát, kinek a tógája meggátolta a szellem mellett a test ápolását is. Széchenyi idejében már mindenképen frissült a levegő; Szilasy János a nevelés tudományáról írott művében a nevelés közönséges tudományát „a testi erők kifejtéséről“ okoskodva kezdi¹ s a mit ő tudományosan igyekezett bizonyítani, azt Széchenyi nyomatékos szava nagyon elősegítette. Addig is erősítették ugyan a testet, de az nem volt tudatos, tervszerű eljárás.

(Folytatása következik.)

Különfélék.

A »Kecskeméti Kerékpár Egyesület 1900« 1903. augusztus hó 16-án Kecskeméten kerékpárversenyt rendez a következő programmal: 1. A versenyzők és az egyesületi tagok felvonulása. 2. Megnyitó verseny; 2500 méter, első díj ezüst érem, második bronz érem, a harmadik oklevél. 3. Vidékiek versenye; 5000 m., első díj arany érem, második ezüst érem, harmadik bronz érem, negyedik oklevél. 4. Kecskeméti bajnoki verseny; 10,000 m., díj egy arany érem és egy dísz tárgy. 5. Lassu verseny; 300 m., díja az utolsónak ezüst érem, az utolsó előttinek bronz érem, az azelőttinek oklevél. 7. A díjak kiszolgáltatása és a nyerők felvonulása.

Magyar úszók külföldön. Régi óhaj, törekvés valósul meg az idén a Magyar Úszó Egyesület áldozatkészsége folytán. A nevezett egyesület ugyanis benevezte Halmay Zoltánt a július 9-én, 10-én 11-én megtartandó Angolország 100 yardos bajnokságára és az idén alapított angol »Király-díj«-ra és ez utra őt anyagilag is hathatósan támogatja. Minthogy pedig Halmay-

* Burgerstein und Netolitzky, Handbuch der Schulhygiene. II. kiadás 760.

¹ Szilasi János, A nevelés tudománya. I—II. Budán, 1827.

nak június 28-án a Berlin melletti Charlottenburgban a város díjáért kell indulnia, benevezte őt a Berlinben megtartandó július 4- és 5-iki szövetségi versenyekre is, Halmay kíséretében fog Bigelbauer Árpád is, úgy Berlinben, mint Angliában versenyezni. Angliából visszajövet Halmay valószínűleg részt fog venni a Brémában tartandó, nagy nemzetközi versenyen is, honnan azután egyenesen hazajön, hogy a budapesti nemzetközi versenyen és a Bécsben megtartandó Európa bajnokságban részt vegyen. Ami Halmay-t illeti, 400 m.-igen jó conditióban van s erősen bizik benne, hogy a németországi versenyzés és a hosszú ut nem fogja összetörni, így Angliában a 100 yardot egy perc alatt megfogja tudni uszni. Bigelbauer Árpád is conditiója tetőpontján van jelenleg. Hosszu versenyzése alatt sohasem mutatott ilyen jó formát. A 100 m.-et 1'19" alatt usza és 300–400 m.-es távokra is elég jól uszik, reméljük, hogy a két uszó külföldi szereplése újabb dicsősége lesz a magyar névnek és buzdításul fog szolgálni az itthon maradottaknak.

A Lud. Akad. Közlönyének utolsó számában jelent meg a lapunkban is közlendő pályanyertes mű az iskolai lövészetéről. Felhívjuk tornatanáraink figyelmét ez eszmékben gazdag műre. Szóljon e fontos ügyben maga

a tanárság is, mert ez úgy katonai mint iskolai szempontból a legnagyobb figyelmet érdemli!

Táplálkozás és testi erő. Azt hirdetik, hogy a ki erős akar lenni, annak jól kell táplálkoznia. A jó és bőséges táplálkozás bizonyára hasznára van az emberi testnek, de másrészt az is kétségtelen, hogy a legerősebb embereket nem mindig azok között találni, a kiknek a legjobb szakács főzi a legízesebb ételt. Egy angol orvosi folyóiratban most érdekes közlemény jelent meg erről a témáról. Azok a római katonák, a kik a hatalmas utakat és az óriási, pompás palotákat építették, nem ettek egyebet, mint fekete kenyeret és rossz, savanyu borral öblítették le ezt a száraz kosztot. A spanyol paraszt, a ki roppant takarékos, munkás és vidámlelkű ember, reggeltől estig dolgozik, aztán éjfélig — tánczol, hétszámra nem eszik mást, mint kenyeret, hagymát és mikor ideje van, görögdinnyét. A szmirnai teherhordó gyümölcsön és olajbogyón él, de azért métermázsás terhet elég fürgén czipel. A kínai kuli roppant erős, a munkában nem gyors, de páratlanul kitartó, csak az ünnepe napján eszik két marék rizskását, hétköznapon egy marékkal is beéri: míg a szerecsen, a ki bőségesen táplálkozik és hus nélkül meg nem tud lenni, félannyi munkát sem bír.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékáva**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“ -

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
BUDAPEST.